Toekomstverkenning Veiligheid 2030

Zwolle

Waarom een toekomst-verkenning Veiligheid 2030

Zwolle

- De stad groeit.
- Feitelijke veiligheidsproblematiek groeit, complexiteit en polarisatie neemt toe.
- Landelijke en regionale ontwikkelingen hebben invloed op ons werk, denk aan: rol politie, keuzes OM, Bibob, herziening Boa-stelsel, versterken weerbaarheid, geopolitieke ontwikkelingen.
- Toenemende complexiteit vraagt om proactief handelen, maar capaciteit en ontwikkelruimte zijn ontoereikend.

Doel toekomst-verkenning Veiligheid 2030

Het doel van deze visie is:

- Het vormen van de basis waar we als gemeente Zwolle op het gebied van veiligheid naar toe willen werken. We creëren hiermee de randvoorwaarden voor de uitwerking van een nieuwe Strategische Veiligheidsagenda 2027-2030;

- Inzichtelijk maken welke investeringen in formatie, technologie en kennis (gefaseerd) nodig zijn voor de Afdeling Veiligheid (bestaande uit openbare orde en veiligheid, juridisch advies, Boa's en Vergunningverlening, markten en havens);

- Het vastleggen van de interne prioriteiten op basis van de beschikbare capaciteit voor de periode 2026-2030 en vertalen in uitvoeringsprogramma's.

Zwolle

Welke ontwikkelingen zien we de afgelopen jaren

Zwolle

En ook…

- Steeds complexere vraagstukken, waarbij veiligheid niet leidend is in de oplossingen en er zijn veel onderlinge afhankelijkheden
- Toename van inzet van bestuurlijke bevoegdheden (w.o. camera's, bestuurlijke maatregelen)
- De capaciteitsuitbreiding blijft achter bij wat nodig is om de complexiteit van de vraagstukken te dragen
- Toenemende vraag naar (specialistische) Toezicht en Handhaving
- Markten, evenementen en havens een belangrijke onderdeel van een leefbare stad
- Wijkgericht werken als grote kans

Data

Zwolle

Bestuurlijke rapportages

2022	2023	2024	2025
50	53	65	95

Explosies

2022	2023	2024	2025
		5	19

Betogingen/demonstraties

2022	2023	2024	2025
17	26	29	78

Ondermijning (meldingen)

2022	2023	2024*	2025
61	70	266	333

*Vanaf april 2024 ontvangt de gemeente MMA-meldingen

Jeugd & Veiligheid

Type	2022	2023	2024	2025
JOR	34	28 (31*)	29 (27*)	19
Casusregie				7
Groepsaanpak				1
Waarschuwingsgesprek				6
LOD (opgelegd in jaar)			4	13

Zorg & Veiligheid

Type	2022	2023	2024	2025
GGZ Veiligheid	54	57 (35*)	65 (38*)	35*
TopX / Veelplegers	89	79 (48*)	101 (50*	40*
Radicalisering	16	3	3	
BIJ-meldingen				17

(On)veiligheidsbeleving

Zwolle

% voelt zich wel eens onveilig in eigen buurt (BvB)				
2018	**2020**	**2022**	**2024**	**2026**
15%	18%	19%	22%	
In 2024 varieerde het % per wijk van 4% (Buitengebied-Zuid) tot 38% (Dieze-West)				

Rapportcijfer oordeel veiligheid in de buurt (BvB)				
2018	**2020**	**2022**	**2024**	**2026**
7,5	7,4	7,5	7,4	
In 2024 varieerde het cijfer per wijk van 6,5 (Dieze-Oost) tot 8,3 (Buitengebied-Zuid)				

% voelt zich wel eens onveilig in eigen buurt (VM)			
Gebied	**2021**	**2023**	**2025**
Zwolle	13,3%	14,8%	15,8%
Almelo	15,8%	16,6%	17,1%
Apeldoorn	13,0%	11,4%	17,3%
Deventer	12,8%	16,0%	18,4%
Hengelo	10,3%	14,7%	15,5%
Gem. alle 70.000+ gemeenten	18,5%	19,3%	21,4%

Rapportcijfer oordeel veiligheid in de buurt (VM)			
Gebied	**2021**	**2023**	**2025**
Zwolle	**7,5**	**7,4**	**7,4**
Almelo	7,1	7,2	7,3
Apeldoorn	7,5	7,4	7,4
Deventer	7,4	7,4	7,6
Hengelo	7,5	7,5	7,4
Gem. alle 70.000+ gemeenten	7,2	7,2	7,2

Vergelijk politieregistraties

Zwolle

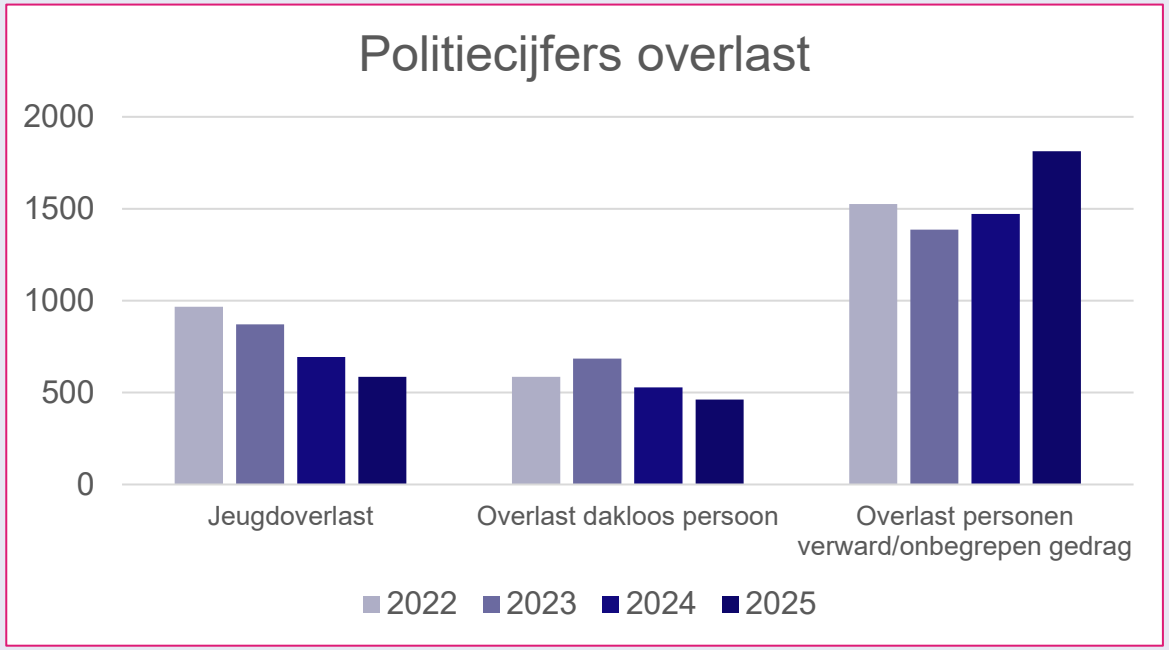
Aantal misdrijven per 10.000 inwoners				
Gebied	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Zwolle	528	522	528	563
Gem. vergelijkbare gemeenten Oost-NL*	474	460	471	451
*Gemeenten Almelo, Apeldoorn, Deventer, Hengelo				

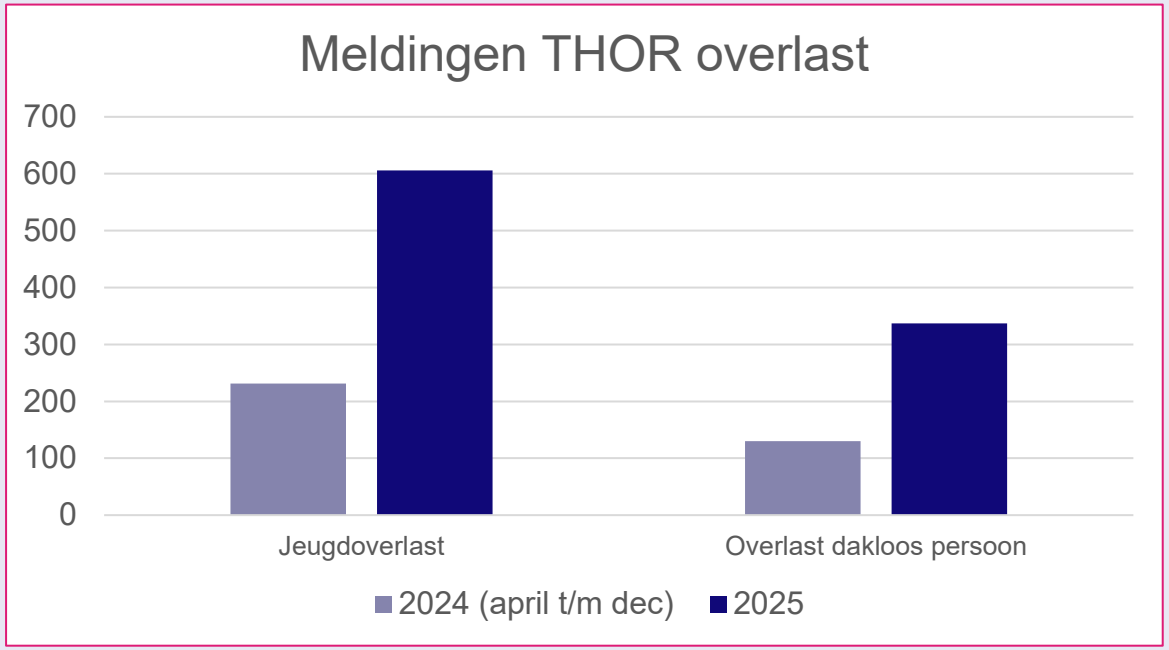
Overlast personen verward gedrag per 10.000 inwoners				
Gebied	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Zwolle	115	107	113	141
Gem. vergelijkbare gemeenten Oost-NL*	93	106	111	?
*Gemeenten Almelo, Apeldoorn, Deventer, Hengelo				

Drugsdelicten per 10.000 inwoners				
Gebied	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Zwolle	6,35	6,65	6,83	9,12
Gem. vergelijkbare gemeenten Oost-NL*	7,16	7,58	6,67	8,16
*Gemeenten Almelo, Apeldoorn, Deventer, Hengelo				

Jeugdoverlast per 10.000 inwoners				
Gebied	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Zwolle	73,85	69,48	54,45	43
Gem. vergelijkbare gemeenten Oost-NL*	50,87	52,67	51,66	?
*Gemeenten Almelo, Apeldoorn, Deventer, Hengelo				

Cijfers (ervaren) overlast

Beleving sociale overlast in de buurt (BvB)

Soort overlast - % komt vaak voor	2020	2022	2024	2026
Mensen die op straat worden lastig gevallen	1%	1%	2%	3%
Drugs	3%	5%	5%	
Drugsgebruik				6%
Drugshandel				6%
Mensen met verward of onbegrepen gedrag	1%	3%	2%	7%
Groepen jongeren	7%	8%	10%	10%

Meldingen THOR

Soort overlast	2024 (april t/m dec)	2025
Melding overlast jeugd	231	606
Melding overlast dakloos persoon	130	337

Wat is onze visie op veiligheid

In 2030 is Zwolle een gastvrije en weerbare stad waar preventie de basis vormt voor een veilige leefomgeving; een stad waar je kunt zijn wie je bent en iedereen zich veilig en vrij voelt. We werken proactief aan vitale wijken door veiligheid samen met onze inwoners en partners vorm te geven, altijd binnen duidelijke kaders en met oog voor integriteit.

We benutten de mogelijkheden van data en technologie om een richtinggevende (regionale) partner en expert in crisisbeheersing te zijn.

Als aantrekkelijke werkgever blijven we continu vernieuwen en onze basistaken versterken, zodat Zwolle een stad blijft waar iedereen veilig kan wonen, werken en samenkomen.

Hoe gaan we dit bereiken

- **Preventie** is de basis voor een veilige stad. We investeren en interveniëren proactief in de wijken om te voorkomen dat onveiligheid escaleert.
- We voeren **regie** op de veiligheid in de stad. Regie is nodig omdat we met veel partners samenwerken en we zijn afhankelijk van een goede samenwerking.
- Veiligheid maken we **samen**, we gebruiken de kracht die er is in de samenleving om Zwolle tot een veilige stad te maken.
- Wij gaan adequaat en passend om met incidenten en zorgen voor een goede **verbinding** met onze inwoners en partners.
- We werken **wijk- danwel stadsdeel gericht** aan vitale wijken. We kunnen hiermee preventief en slagvaardig zijn in de wijken, daar waar de inwoners van Zwolle ons het meeste nodig hebben.
- Op het snijvlak van **jeugd, zorg en veiligheid** continueren we onze ingezette integrale aanpak waarbij we met 'Preventie met Gezag' voorkomen dat jongeren afglijden naar de (ondermijnende) criminaliteit.

Hoe gaan we dit bereiken

- We zijn en blijven een **gastvrije** stad en daarbij stellen we kaders en normen. **Integriteit** staat hoog in het vaandel. We maken veel mogelijk, maar veiligheid is de randvoorwaarde. Wij doen een integriteitstoets in de branches die gevoelig zijn voor ondermijnende criminaliteit: denk aan horeca, vastgoed en zorg.
- BOA's werken **proactief en in verbinding met de wijk**, zij zijn het visitekaartje van onze stad: in de wijken, in de binnenstad, bij evenementen, bij demonstraties enzovoorts. De BOA's zijn in capaciteit en in kwaliteit toegerust op de uitdagingen van morgen.
- We hebben **specialistische BOA-expertise** op het gebied van sekswerk, jeugd, coffeeshops, horeca.
- Wij zijn **weerbaar en intern goed voorbereid op de gevolgen van crises**. We zijn niet reactief maar juist cyclisch: de nazorg van een crisis wordt de start van de voorbereiding op de volgende.
- Als afdeling Veiligheid zijn we de **antenne van de stad en de spin in het web**: we signaleren vroegtijdig maatschappelijke ontwikkelingen en agenderen brede, domein overstijgende vraagstukken direct binnen de gemeentelijke organisatie.

Hoe gaan we dit bereiken

- Wij zijn een **richtinggevende samenwerkingspartner** voor de regio. We leveren als centrumgemeente een belangrijke bijdrage aan de regionale samenwerking.
- We zijn **actief** in het landelijke G40-netwerk en sluiten aan bij initiatieven van de landelijke overheid. Daarnaast is er ruimte om mee te doen aan pilots.
- We gebruiken **data en technologie** als vroegsignalering én om beter te kunnen reageren op incidenten zelf. De juiste informatie op het juiste moment. Datagedreven werken maakt het voor ons bovendien mogelijk om met één druk op de knop inzicht te krijgen in de stand van de veiligheid in onze stad.
- Wij zijn een afdeling waar je bij wilt horen, waar je graag wilt **werken en leren**. We weten ook in tijden van arbeidskrapte nog voldoende nieuwe collega's aan te trekken. Door intensieve samenwerking met het **onderwijs** positioneren we de gemeente Zwolle al vroeg als aantrekkelijke werkgever voor de talenten van de toekomst.

Scenario's

Zwolle

Scenario	0: van incidenteel naar structureel	1: basis op orde fase 1 *Bibob en bijzondere wetten*	2: basis op orde fase 2 *Gefaseerd groeien naar de basis op orde*
Tijdpad	**2027**	**2027**	**2028-2030**
Focus	Continueren huidige werkzaamheden.	Continueren huidige werkzaamheden. Integriteit en specialistische inzet BOA's.	Integriteit, datagedreven, specialistische inzet BOA's. Betere verbinding in de wijk en zichtbaarheid op straat (pro-actiever)
Voordeel	Borgen van meerjarig incidentele inzet (PMG, regie complexe casuïstiek)	Borgen van meerjarige incidentele inzet (PMG, regie complexe casuïstiek). We kunnen Bibob aanpak en toezicht bijzondere wetten uitvoeren.	Borgen van meer zichtbaarheid en pro-activiteit, Bibob aanpak en complexe OOV-casuïstiek. Active rol in wijkgericht werken. Door gefaseerd te groeien kunnen we duurzaam onze afdeling vorm geven.
Risico's	Niet nakomen van afspraken met externe partners en verplichtingen van PMG subsidie, we stoppen met de werkzaamheden met als gevolg meer overlast en geen regie op jongeren en mogelijk terugbetaling subsidie	Niet uitvoeren van wettelijke taken op het gebied van Bibob en toezicht en handhaving bijzondere wetten, zoals seksinrichtingen en mensenhandel en minimum toezicht op horeca en ondermijning	Ambities worden minder snel gerealiseerd. Visie is onhaalbaar; de afdeling blijft reactief terwijl de stad en de complexe vraagstukken groeien
	+ 4 fte totaal	+ 8 fte totaal (inclusief scenario 0)	+ ca 24 fte

Bronnen:

- Regeerakkoord Jetten I
- Verkiezingsprogramma's lokaal Zwolle
- VNG Meerjarenagenda Veiligheid 2025 – 2030
- The Hague Centre for Strategic Studies: Veilige stad, uitdagingen voor hoogstedelijke gebieden in Nederland (2025)
- VNG: nieuwe kernbeleid veiligheid
- VNG: meer armslag voor de handhaver
- NIPV: jaarplan 2026
- SER: Waardevol werk "publieke dienstverlening onder druk" (2023)
- Toekomstvisie Zwolle
- Ruimtelijk Toekomstperspectief Zwolle
- Koers Sociaal Domein Zwolle
- En vele andere (beleids)documenten…